

A partnerek nem készítették el időre a dokumentációt

Csúszik a szabadtéri tervezett összefogása

A Szegedi Szabadtéri Játékok és öt nyugat-európai fesztivál között nyújtott volna be pályázatot az unióhoz a szabadtéri színházak európai hálózatának megalakítására. A pályázati dokumentáció a francia és a német partner késlekedése miatt nem készült el időben, így egy évvel csúszhat a program megvalósítása.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A szegedi önkormányzat, a Szegedi Nemzeti Színház és Szabadtéri Játékok, valamint öt nyugat-európai partnerintézmény közösen szeretett volna pályázni az Európai Unió Kultúra 2000 elnevezésű programjának 2005-re vonatkozó felhívására, hogy Szeged lehessen a központja a szabadtéri színházak létrehozandó európai hálózatának. Október 29-éig kellett volna elkészíteniük és benyújtaniuk a pályázati anyagot, amit jövő áprilisban bírált volna el a kiíró szervezet. A három évre szóló projekt lényege: 900 ezer eurós uniós támogatással létrehozandó egy olyan szervezetet, amely biztosítaná az európai szabadtéri színházak közötti jobb, naprakész informá-

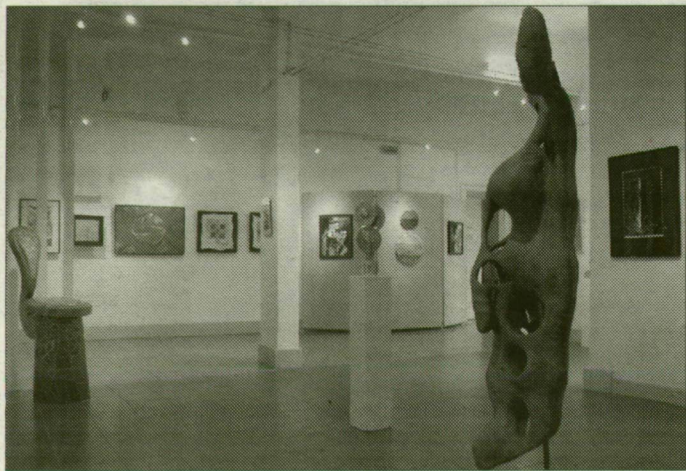
cióáramlást, segítené közös produkciók létrehozását és már elkészült előadások cseréjét. Így megoszlanának a produkciós költségek is. Hat együttműködő európai intézmény csak közösen nyújthatja be pályázatát, ezért szeptemberben Szegeden tanácskoztak a kiszemelt partnerek, a Classic Open Air Berlin, a Sommerfestspiele Xanten, a bolzanói Teatro Comunale, a Maceratai Fesztivál és a franciaországi Choregies d'Orange Fesztivál képviselője.

Pászti Ágnes humánpolitikai tanácsnok elmondta: tegnap kellett volna aláírniuk a végleges megállapodást, ám a német és a francia partner nem küldte meg időben a szükséges dokumentációt, ami nélkül nem tudják beadni az egyébként teljesen kész pályázatot. Ugyanezekkel a partnerekkel – plusz kiegészülve egy norvég fesztivállal – szeretnének indulni a következő, januári pályázaton, hiszen a tervezet elkészült, csak a szükséges dokumentumokat kell „összefésülni”. Előszórással kívánják garantálni, hogy a partnerek időben megküldjék a szükséges iratokat. A fesztiválhálózat kiépítése így egy évet késhet, csak 2006-ra valósulhat meg.

Nyolcvannyolc művész Temesvárról

A fény – fizikai jelenség, művészi motívum és jelkép címmel a Román Képzőművészek Szövetsége (RKSZ) temesvári szervezetének kiállítását rendezte meg a szegedi Szög-Art Művészeti Egyesület az SZTE JGYTFK Rajz és Művészettörténet Tanszékének galériájában (Brüsszeli krt. 37.). A november 11-éig nyitva tartó, naponta 8 és 18 óra között látogatható tárlatot Szekernyés János

művészeti író, az RKSZ temesvári szervezetének elnöke ajánlotta a közönség figyelmébe. A kiállítás 88 alkotó festményei, grafikái, szobrai, textiljei szerepelnek. A Szög-Art 1992 óta működik együtt a temesvári művészekkel, az egyre erősödő kapcsolatot bizonyítják a kölcsönös kiállítások is. A bemutatkozó alkotók nagy része a Temesvári Nyugat Egyetem Művészeti Karának tanára.

Testvérvárosi művészek festményei, grafikái, szobrai láthatók a rajz tanszék galériájában

Fotó: Aranyi Sándor

Ki miben lesz tudós?

Akiben van spiritus, kis szerencséjével kiemelkedhet

A tömegben elveszhetnek a tehetségek – ez az egyik, aggodalmas álláspont. A tömeges felsőoktatási képzés velejárója a színvonalcsökkenés, ezért – elemi érdekük szerint – éppen hogy árgus szemekkel figyelik az oktatók a hallgatókat és választják ki, segítik a tehetségeket – így az optimista vélemény.

– Rendszerszinten, valamilyen összefogott, intézményesített formában nincs tehetséggondozás az egyetemen, legalábbis nekem nincs erről tudomásom – mondja Pukánszky Béla. Az SZTE oktatási rektorhelyettese szerint könnyen elképzelhető, hogy manapság elkallódhatnak tehetséges fiatalok is, de ennek legfőbb oka nem a képzés eltömegesedése, vagy

szisztémája, hanem – a szegénység.

Pedagógiai hevület és érdek

– Pintér Lajos kollégám kezdte, vagy negyedszázada, a matematikusokkal – emlékezett Klukovits Lajos egyetemi docens, az SZTE Doktori Intézet igazgatója. – Jelenleg a matematikusok mellett a fizikusok és a kémikusok is tartanak központi szakköröket tehetséges középiskolásoknak. Az iskolateremtő kutatók, a legjobb oktatók minden intézményes kényszer nélkül is elsősorban feladatuknak tartják a tehetségek kiválasztását és igenis szánják rájuk időt és energiát, ha kell – kísérletes tárgyak esetén – pénzt is. Laborokba, di-

A magyar nyelv az egységesülő Európában

Az élet segít az iskolának

Az ember a világot a nyelv közvetítésével tudja birtokba venni. Ha ehhez a világhoz angol szavak segítségével tudunk hozzáférni, akkor angol szavakkal kell hozzáférni, ám a nyelvhasználók széles rétegének magyarul még teljesebb lehet a birtokbavétel. Békési Imre főiskolai tanárt, a Magyar Nyelvtudományi Társaság szegedi csoportjának elnökét arról kérdeztük, miként látja a magyar nyelv jövőjét. A kérdés az európai egységesülés kapcsán sokakat foglalkoztat.

A nyelv a valóság megértésére, megragadására szolgál. Amíg a magyar nyelv alkalmas a valóság pontos kifejezésére, addig használnák. Itt az iskola, és az iskola mögött álló szakemberek, a nyelvészek felelőssége, vigyázni kell, hogy magyar nyelven is minél „hozzáférhetőbb”, otthonosabb maradjon a változó világ az új nemzedékek számára – mutat rá Békési Imre pedagógusként. Olykor – talán meglepő módon – az élet is segít az iskolának.

Új magyar szavak keletkeznek

Az új technikai eszközök használati példái egyre több, újonnan létrejött magyar szót használnak idegen kifejezések helyett. Ez sokszor maguknak a gyártó cégeknek a segítségével történik. A magyar piac ugyan kicsi, de nem annyira, hogy a cégeknek ne érnie meg itt termékeket elhelyezni, csak épp annyira kicsi, fokozni kelljen az eladást. Eladást fokozni azonban – jöttek rá – úgy lehet, hogy az illető ország nyelvén nevezik meg a terméket, s mellékelik a magyar nyelvű „használati utasítást”. Így aztán már sok számítógépes program magyarul „szól” a használatához, s a billentyűzet magától értetődően tartalmazza a hosszú magyar magánhangzókat.

A jelenség hátterében összetett folyamat húzódik meg. Amikor valamit idegen szóval nevezünk meg, nem magát az idegen szót akarjuk birtokolni, hanem a va-

lóságnak azt a darabját, amit jelöl: az „eredeti” elnevezéssel közvetlenebbnek tűnik a birtoklás. Amikor azonban már elég erősen „jelen van” e valóságdarab a világunkban, akkor az eredeti, idegen szó már inkább akadályozza, hogy valóban magáénak érezze a nyelvhasználó az adott eszközt, ekkor lép helyébe a létrejövő magyar kifejezés.

Angol lett a latin

– De ha egy valóságdarab kifejezésére az angol a legmegfelelőbb, ha ez teszi lehetővé a maradéktalan birtoklást, akkor legyen az angol szó, amellyel jelöljük – folytatja a nyelvteszt. Egyébként – jegyzi meg – az angol nyelv ugyanazt a nemzeti nyelveken túli szerepet tölti be az egységesülő Európában, mint amit betöltött valaha a latin. Amint aztán az „egységes világ”-ból egymás mellett élő „világok” váltak, úgy lett az egységes nyelvből több nyelv. A szétágazás is eléri azonban a maga kritikus pontját, és onnantól következik az újraegységesülés – másképp, mint egykor –, ezt kínálja föl most az angol. Nem azért, mert ez lenne a legalkalmasabb, hanem a mögötte álló gazdasági erő alakítja a valóságot, s a valóság kifejezését. Ez természetesen – teszi hozzá Békési Imre, ismét pedagógusi szemzőgöböl – nem jelenti azt, hogy a nyelvvelézésre nincs szükség.

Veszélyes fordítások

A hevenyészett, gyorsan ké-

Békési Imre óva int a tükörfordításoktól

Fotó: Gyenes Kálmán

szült, angoltól magyarra fordított gyerekkönyvek nagy veszélyt jelentenek a nyelvre, hemzsegek a tükörfordításoktól, a magyartalan mondat szerkezetektől, elvész a nyelv eredeti dallama, ritmusa. Az angol nyelvnek nem a magyar nyelv elangolosodásával kell terjednie, hanem azzal, hogy minél többen megtanulnak angolul. Nem csak az élet segít az iskolának – az iskola is az életnek.

F. CS.

AZ „Ö”-ZÉS JÖVŐJE

A nyelvjárásiaknak, így például az „ö”-zést szegedi nyelvjárásnak milyen jövője lehet? A jövő ez esetben is attól függ, hogy hány beszélő számára jelent nyelvi otthonosságot. Még terjedhet is egy-egy nyelvjárási jellegzetesség, ezt épp a mai, „pesti nyelvként” ismert „e”-zést beszéd bizonyítja, mely eredetileg északkeleti nyelvjárásból vált köznyelvvé. A nyelvjárásiak léte sokszínűsíti a nyelvet, a lét pedig sokszínű.

Két szobrászművész és egy író disputája

A Tóth atyafiak Csongrádon jártak

Két szobrászművészt és egy írókat hívott meg a TIT városi szervezete és a művelődési központ nyilvános beszélgetésre a Csongrád Galériába, s ennek adta címül az irodalmi emlékeket ébresztő címet: Tóth atyafiak.

Élvezetes 90 perc volt. Tóth Béla József Attila-díjas író, aki sajátos humoráról közismert, kelő komolysággal adta elő, hogy a tóthok (vagyis az ő) ősei Attilával egy időben érkeztek a Kárpát-medencébe,

ők itt is maradtak, s amikor vagy ötszáz év múltán jött Árpád az ő magyarjaival, őseik fogadták, akikkel szót tudtak érteni. Szeren a vérszerződés-kor a korábban érkezett tóth-magyarok vörösbórával ittak áldomást.

Az őskutatásban járatlan csongrádi Tóth Béla, a szobrász szinte itta névrokonától hallott új ismereteket, majd gyorsan áttértek a lovakra, a lószobrokra, mivel széles e hazában alig van nálánál jobb lószoborkészítő. Ezt Tóth Sándor

is igazolta, de mivel Csongrádon él, az egykori ősmagyar Tóthok fellegvárában, keveset beszélnek róla. A harmadik Tóth, a Szegeden élő Sándor pedig úgy illeszkedik a történetbe, hogy segítette a csongrádi Tóthnak annak idején bekerülni a főiskolára. Sándor szerényen szólt erről, Béla viszont váltig állítja, ha névrokona nem áll mellé, akkor öbölle vagy lovasdedző, vagy jobbik esetben mérnök lett volna.

A három Tóth, mint kiderült, nemcsak névrokon, hanem ab-

ban is hasonlítanak, hogy munkásságuk során sok akadályt kellett leküzdeniük a mai napig. Sándor, aki Nyíregyházára menekült, az őt megfigyelő titkos háromperhármás ügynököktől mégsem tudott megszabadulni. S amikor a megfigyelésének irrományát olvasta, akkor jött rá, hogy miért is nem kapott ő műtermes lakást Szegeden, ösztöndíjat, s lehetőséget köztéri szobor készítésére. Ötvenhat miatt, ezért figyelték és „örizték” oly sokáig.

B. GY. GY.